

Praktikat e mira të biznesit

1. Hyrje

Nisma për Ndryshim Shoqëror ARSIS (shkurtimisht Nisma) është një organizatë jofitimprurëse e cila është themeluar në shkurt të vitit 2016. Nisma është një aktor jo qeveritar me influencë në sektorin e shoqërisë civile në Shqipëri.

Nisma advokon dhe lobon në nivel lokal dhe qendror mbi çështjet e mbrojtjes së fëmijëve dhe të rinjve, zhvillimit dhe pjesëmarrjes, përmirësimit të kushteve social-ekonomike të familjeve të tyre dhe fuqizimit të kapaciteteve të shërbim ofruesve, organizatave jofitimprurëse, profesionistëve dhe aktorëve të tjerë të cilët punojnë me fëmijët në situatë vulnerabël. Nisma financohet me mbështetjen e donatorëve individual dhe institucional.

Praktikat e tanishme të mira të biznesit ofrojnë bazën për çdo marrëdhënie pune midis Nisma dhe furnizuesve të saj.

Këto praktika janë rregulla të përgjithshme të detyrueshme, përveç nëse specifikohen kushte specifike në kontratë. Në rast të kushteve kontradiktore midis dokumenteve, kushtet e kontratës ose thirrja për tender do të mbizotërojnë mbi këto praktika të mira të biznesit.

2. Parimet e procedurave të prokurimit

Nisma ka zbatuar procedura transparente për tregjet, parimet kryesore janë:

- Transparenca në procedurën e prokurimit,
- Proporcionaliteti midis procedurave të përdorura në treg dhe vlerës së këtij tregu,
- Trajtim i barabartë i furnizuesve të mundshëm,
- Parandalimi i konflikteve të interesit.

Kriteret e zakonshme të zgjedhjes së furnizuesit janë:

- Autorizimi për të shitur mallra / shërbime në vend,
- Kapaciteti financiar dhe ekonomik,
- Ekspertizë teknike,
- Aftësitë profesionale,
- Respektimi i standardeve etike, përfshirë punën e fëmijëve.

Kriteret e zakonshëm për tregjet janë:

- Dhënia automatike e çmimit më të fundëm (oferta më e lirë që plotëson të gjitha kërkesat)
- Vlera më e mirë për para (raporti çmim / cilësi)

3. Sjellja e paligjshme, papërshtatshmëria dhe përjashtimi

Nisma e konsideron secilin rast të sjelljes së përmendur më poshtë si një arsye të vlefshme për të përjashtuar një ofertues nga një procedurë në treg dhe t'i japë fund çdo marrëdhënie pune dhe kontrate:

Mashtrimi, i përcaktuar si çdo veprim ose lëshim i qëllimshëm në lidhje me:

- Përdorimi ose prezantimi i deklaratave ose dokumenteve false, të pasakta ose jo të plota, të cilat mund të rezultojnë në përvetësim mashtrim ose mbajtje të gabuar të fondeve të Nisma,
- Fshehja e informacionit, duke rezultuar në të njëjtat pasoja,
- Përdorimi i këtyre fondeve për qëllime të ndryshme nga ato për të cilat atribuohen fillimisht.

Ryshfeti aktiv, i përcaktuar si premtim ose dhënie e qëllimshme e ndonjë avantazhi për çdo person për të vepruar ose të përmbahet nga veprimi në përputhje me detyrën e tij, në një mënyrë që shkel ose mund të cenojë interesat e Nisma ose donatorëve të tij institucionalë.

Përfshirja në rryshfet, i përcaktuar si një marrëveshje midis kompanive konkurruese, e cila ka të ngjarë të rezultojë në çmime më të larta, prodhim më të ulët dhe rritje të fitimeve për kompanitë aleate në një mënyrë shumë më të lartë se rritja e tyre natyrore. Përfshirja në rryshfet nuk bazohet automatikisht në ekzistencën e marrëveshjeve të qarta midis kompanive dhe gjithashtu mund të jetë i heshtur.

Praktikat shtrënguese, të përcaktuara si dëm ose kërcënim për të dëmtuar, drejtpërdrejt ose indirekt, personat ose pronat e tyre, me qëllim që të ndikojnë në pjesëmarrjen e tyre në një procedurë të prokurimit ose të ndikojnë në performancën e një kontrate.

Rryshfeti i drejtpërdrejtë, përkufizohet se u ofron personave të stafit Nisma para ose dhurata në natyrë për të marrë oferta shtesë ose për të vazhduar një kontratë.

Përfshirja në një organizatë kriminale ose ndonjë tjetër veprimtari të paligjshme themeluar në SHBA, vendet e Bashkimit Evropian, vendet e Kombeve të Bashkuara ose ndonjë donator tjetër. Nisma ka detyrimin të kontrollojë tenderuesit dhe kontraktuesit në mënyrë që të zhvillojë aftësinë fizike për të verifikuar dhe demonstruar, veçanërisht dhuruesve të tij, se nuk bashkëpunon me subjekte ose persona në listat e personave të konsideruar si të lidhur me aktivitetet kriminale. Kështu, Nisma tregon se janë kryer kontrollet e nevojshme dhe se janë marrë të gjitha masat e nevojshme për të parandaluar që personat që janë në këto lista të paguhen nga organizata. Shqyrtimi është një nga kushtet që Nisma duhet të përmbushë që të ketë të drejtë të marrë fonde nga donatorët e tij. Ofertuesit dhe kontraktuesi kanë të drejtë të hyjnë, të kërkojnë një korigjim ose fshirje të të dhënave të tij private të përdorura për shqyrtim. Ai gjithashtu mund të vendosë që në çdo kohë të kundërshtojë qëllimin e përdorimit të të dhënave të tij. Sidoqoftë, kjo e drejtë e fundit do të vinte në dyshim bashkëpunimin e saj me Nisma, i cili është i detyruar të respektojë qëllimin e përdorimit të të dhënave të shpjeguara qartë. Nisma gjithashtu është ligjërisht i detyruar t'i transmetojë të dhënat e filtruara tek autoritetet qeveritare përkatëse nëse i kërkon ato.

Praktikat që nuk respektojnë standardet etike, të përcaktuara si shkelje të Kodit të Sjelljes së Nisma, në veçanti shkelje të praktikës së tolerancës zero në lidhje me shkeljet e Politikës së Mbrojtjes së Fëmijëve dhe në lidhje me çdo formë të abuzimit seksual dhe / ose shfrytëzimit. Cdo dhunim apo shkelje tjetër e shfrytëzimit të punës, përfshirë punën e fëmijëve dhe mosrespektimin e të drejtave themelore sociale dhe kushteve të punës të punonjësve ose nënkontraktuesve nuk do të tolerohen. Cdo shkelje e Kodit tonë të Sjelljes duhet të raportohet domosdoshmërisht në Nisma brenda 3 ditë pune.

Nisma do të përjashtojë çdo kandidat ose ofertues nga procedura e blerjes në ndonjë nga rastet e mëposhtme:

- Të qenit në një situatë falimentimi ose likuidimi, ose mbrojtjeje gjyqësore; duke hyrë në marrëveshje me kreditorët ose aktivitete të pezulluara; duke qenë subjekt i procedurave në lidhje me këto çështje specifike, ose në një situatë të ngjashme që vjen nga një procedurë e përshkruar nga rregulloret ose legjislacioni kombëtar,
- Duke qenë i dënuar për një shkelje në ushtrimin e veprimtarisë së tij profesionale me aktgjykim që ka forcën e res judicata,
- Është shpallur fajtor për sjellje serioze profesionale të provuar me çdo mënyrë,
- Mos përmbushja e detyrimeve që kanë të bëjnë me pagimin e kontributeve të sigurimeve shoqërore ose taksave, në përputhje me dispozitat ligjore të secilit vend në të cilin është vendosur ndërmarrja, vendit të ndërhyrjes Nisma, ose vendit në të cilin do të kryhet kontrata,
- Duke qenë shpallur fajtor nga një gjykim për mashtrim, korrupsion, ose përfshirje në një organizatë kriminale ose ndonjë veprimtari tjetër të paligjshme,
- Pasi është shpallur përgjegjës për shkelje serioze të kontratës për mospërmbushje të detyrimeve kontraktuale në një procedurë të mëparshme të blerjes.

Nisma nuk do t'u japë tregje kandidatëve ose ofertuesve që janë subjekt i një konflikti interesash gjatë procedurës.

4. Sanksionet administrative dhe financiare

Kur një furnizues i kontraktuar, një kandidat ose ofertues është i përfshirë në praktika korruptive, mashtruese, përfshirje në rryshfet ose shtrënguese, Nisma mund të vendosë sanksionet e mëposhtme:

Sanksionet administrative: Praktikant mashtruese të furnizuesit mund t'u njoftohen autoriteteve kompetente civile ose tregtare dhe do të rezultojnë në përfundimin e menjëhershëm të çdo marrëdhënie profesionale me këtë të fundit.

Sanksionet financiare: Nisma do të kërkojë rimbursimin e kostove të lidhura drejtpërdrejt dhe indirekt me kryerjen e një procedure të re në treg ose thirrje për tender. Garancia e ofertës ose performanca do të zbatohet ende nëse është e rëndësishme.

5. Informacion dhe Qasje për Donatorët

Furnizuesi pajtohet të garantojë një të drejtë të qasjes në dokumentet e tij financiare dhe të kontabilitetit, në mënyrë që Nisma dhe përfaqësuesit e donatorëve të tij institucionalë të mund të kryejnë auditime.

Furnizuesi pajtohet që Nisma kryen auditime të kompanisë së tij për të siguruar që ato nuk janë në listë të zezë nga donatorët e saj institucionalë, në përputhje me luftën kundër pastrimit të parave dhe financimin e terrorizmit.

Kur një furnizues i kontraktuar, një kandidat ose ofertues është i përfshirë në praktika korruptive, mashtruese, koluzive ose shtrënguese, Nisma menjëherë do t'i informojë donatorët e tij institucionalë dhe do t'u sigurojë atyre të gjithë informacionin përkatës.

Dokumentet që duhet të dorëzohen nga furnizuesi:

Paketa minimale e dokumenteve që duhet të sigurohet nga çdo kompani ose kontraktues që dëshiron të punojë me Nisma janë renditur më poshtë:

- Statusi dhe regjistrimi i kompanisë (QKR)
- Urdhri i misionit ose autorizimi që autorizon përfaqësuesin të nënshkruajë kontratën
- Kopja e regjistrimit të taksave (NIPT)

Kujdes: Dokumente shtesë mund të kërkohen për një treg të veçantë.

Furnizuesi gjithashtu duhet të ketë një minimum të pajisjeve administrative që të jenë në gjendje të lëshojnë një Faturë dhe një Shënim Dorëzimi - dhe t'i vulosin ato.

6. Politika Anti-Korrupsion

Nëse besoni se veprimi i një personi (ose një grupi personash) që i përkasin Nisma nuk respekton rregullat e mësipërme, duhet ta raportoni atë nën politikën e raportimit të Nisma.

Për ta bërë të mundur që Nisma të reagojë, raportet duhet të japin informacionin më të saktë të mundshëm; emri dhe koordinatat tuaja nuk janë të detyrueshme, por përmendja e tyre rekomandohet fuqimisht.

Të gjitha raportet do të trajtohen në mënyrë konfidenciale, në masën e lejuar me ligj. Nisma do të zbatojë të gjitha mjetet e arsyeshme për të ruajtur anonimitetin e personit që raporton abuzim dhe për ta mbrojtur këtë person kundër hakmarrjes së mundshme.

Raportet duhet të dërgohen në këtë adresë: initiative.arsis@gmail.com.

Për tu përfunduar nga kompania në dorëzimin e ofertës

DEKLARATA E KONFORMITETIT DHE PËRKUSHTIMIT

Unë, i nënshkruari/e nënshkuara _____ përfaqësues i kompanisë vërtetoj se kuptoj dhe do të jem në përputhje me kushtet e përcaktuara në këtë dokument.

Si përfaqësues dhe në emër të kompanisë, unë pranoj kushtet e Praktikave të Mira të Biznesit të Nisma dhe jam i përkushtuar të ofroj performancën më të mirë të mundshme në tregun vijues:

Unë gjithashtu vërtetoj që kompania _____ nuk plotëson asnjë prej kushteve të përcaktuara në paragrafin III: Sjellja e paligjshme, papranueshmëria dhe përjashtimi.

Unë garantoj, në mënyrë të qartë, që kompania _____ respekton parimet e mos shfrytëzimit të fëmijëve, si dhe të drejtat sociale dhe kushtet e punës për çdo punonjës ose nënkontraktor.

Data:

Nënshkrimi dhe vula:

Shënim i Rëndësishëm: Të gjitha faqet e këtyre praktikave të mira të biznesit duhet të nënshkruhen me inicialet e përfaqësuesit të kompanisë.